

**ПЛАН
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»**

Лабораторні заняття, годин – 14
Викладач – Мельник О. В.

Обсяг в годинах	Назва та стислий зміст практичного заняття	Мета роботи
2	<p>I. Давньоруське (праукраїнське) суспільство .[1(9-38); 2(9-96); 7(5-119); 9 (66-269); 10(10-69)]</p> <p>Основні концепції походження слов'ян. Східнослов'янські племена: розселення, культура та побут, вірування.</p> <p>Середнє Подніпров'я – політичне ядро Київської Русі. Органи управління. Централізаційна політика київських князів у X – першій половині XI ст. Адміністративні і релігійні реформи. Причини наростання місцевого сепаратизму та княжих міжусобиць. Роль Київської Русі в міжнародних відносинах середньовічної Європи.</p> <p>Перетворення централізованої Руської держави у федерацію (конфедерацію) земель-князівств. Політичні підсумки Любецького з'їзду. Перерозподіл владних функцій між київським і місцевими князями в другій половині XII – у першій половині XIII ст. Вплив зовнішніх чинників на політичний розвиток українських (руських) князівств (половецька загроза, монгольські завоювання).</p> <p>Об'єднавча політика князя Романа Мстиславовича. Спроба відновлення Руської федерації. Боротьба галицько-волинських володарів за утвердження самодержавства. Політичний феномен галицького боярства. Зовнішні впливи на політичну ситуацію у Галицько-Волинській державі (Польща, Угорщина, Золота Орда). Внутрішні реформи і зовнішня політика Данила Романовича. Коронація 1253 р. – визнання провідної ролі галицько-волинського володаря в політичному житті Центрально-Східної Європи.</p>	<p><i>Прослідкувати розвиток східнослов'янських племен, основні концепції їх походження, а також дослідити процес виникнення та формування ранньофеодальної держави Київська Русь, її розвиток, причини феодальної роздробленості та їх наслідки.</i></p>
2	<p>2. Українські землі у часи польсько-литовського панування (XIV – перша третина XVII ст.) [2(97-147); 7(120-181); 9 (303-517); 10 (70-99)]</p> <p>Відновлення руських удільних князівств у складі Великого князівства</p>	<p><i>Розкрити характер та наслідки розвитку українських земель у складі Литовського князівства та Речі Посполитої. Дослідити процес формування українського козацтва та його</i></p>

	<p>Литовського, Руського та Жемайтійського – поліетнічної литовсько-білорусько-української держави. Політика Гедиміновичів. Роль руських князів і боярства в політичному житті Великого князівства Литовського і королівства Польщі. Зміни політичного статусу та адміністративно-територіального устрою українських земель у ХУ – першій половині ХУІ ст. Вплив литовсько-польських уній на суспільно-політичні процеси. Політика польського уряду па українських територіях та її наслідки. Остаточна втрата автономних прав українських земель після Люблінської унії 1569 р.</p> <p>Чинники формування і перетворення козацтва в провідну верству українського суспільства. Запорізька Січ – розвиток українських республіканських традицій державотворення. Військове мистецтво козаків. Участь козацьких військ у військових кампаніях Речі Посполитої і інших європейських держав (друга половина ХІV – перша половина ХVІІ ст.).</p> <p>Церковні відносини на українських землях у ХІV – першій половині ХVІІ ст. Реформація й контрреформація та її вплив на розвиток релігійних стосунків в Україні. Поширення ідей протестантизму. Діяльність ордену єзуїтів. Причини кризовою стану православної церкви у ХУІ ст. Релігійна і культурно-просвітницька діяльність братств. Полеміка з приводу унії. Брестська унія та її значення в історії українського народу. Розкол українського суспільства. Перехід магнатсько-шляхетської верстви в католицьку віру – втрата української політичної еліти. Політичний контекст боротьби українського козацтва за православну церкву. Реформи Петра Могили.</p>	<p><i>внесок у боротьбу за духовність та культуру українського народу. Проаналізувати теорії походження козацтва та вплив козацтва на розвиток української політичної культури та міжнародні відносини.</i></p> <p><i>Проаналізувати заснування Запорозької Січі, роль козацтва у піднесенні національної самосвідомості</i></p>
2	<p>3. Українська національна революція 1648 – 1676 рр. Козацько-гетьманська держава [2(148-177); 7(182-215); 9 (10-46); 10(100-130)]</p> <p>Передумови, гасла, учасники революції. Хронологічні рамки. Початок процесу відновлення української державності. Модель влади в Гетьманщині. Становлення політичної системи. Кристалізація полково-сотенного устрою. Зміни в соціальній структурі суспільства. Формування нової української еліти на основі провідної ролі козацтва та частини шляхти, що підтримала</p>	<p><i>Проаналізувати та розкрити основні складові процесу української національної революції 1648-1676 рр., визначити причини, характер рушійні сили та спрямованість цієї боротьби. Проаналізувати етапи розвитку козацької держави її основні установи, зовнішню та внутрішню політику, а також процес її руйнації під тиском соціального</i></p>

	<p>українську революцію. Привілейоване становище церкви. Міщанство. Перетворення селянства на вільний стан. Переяславська рада та укладення Березневих статей. Значення революції середини XVII ст. в історії України та Східної Європи.</p> <p>Причини та характер громадянської війни. Основні угруповання козацької старшини. Гетьманство І. Виговського. Укладення Гадяцького договору як цивілізаційної альтернативи Переяславсько-Московської системи 1654 року. Основні віхи правління: Ю. Хмельницького, П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного. Характеристика договорів з Москвою та Польщею. Польсько – російські домовленості та поділ України. Малоросійський приказ та його діяльність. Запорізька Січ в політичній боротьбі двох берегів Дніпра.</p>	<p><i>конфлікту та втручання зовнішніх сил.</i></p>
<p>2</p>	<p>4. Україна наприкінці XVII – XVIII ст. [2(178-190,203-212); 7(216-272); 9 (47-233); 10(124-149)]</p> <p>Козацтво Правобережної України останньої чверті XVII – початку XVIII ст. Подолання наслідків Руїни на Лівобережжі в період правління І. Самойловича. Гетьманщина на зламі XVII – XVIII ст. Спроба І. Мазепи звільнити Україну від московської зверхності. Діяльність П. Орлика та його конституція. Становище Православної Церкви під російським скіпетром. Розвиток української культури у II половині XVII ст.</p> <p>Адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини, Слобожанщини та Запорізької Січі. Обмеження української державності в роки правління І. Скоропадського. Протистояння Першої Малоросійської колегії з українським урядом на чолі з П. Полуботком.</p> <p>Гетьманство Д. Апостола. “Правління гетьманського уряду”. Нереалізовані можливості: К. Розумовський. Друга Малоросійська колегія: поступова ліквідація залишків української автономії. Відміна полково-сотенного устрою на Слобожанщині і запровадження російського адміністративно-територіального устрою. Знищення Запорізької Січі.</p> <p>Основні етапи функціонування Православної та Греко-католицької Церков. Розвиток української культури у XVIII ст.</p>	<p><i>Проаналізувати характер російського впливу на українські державно-політичні інститути його наслідки. Розкрити характер та рушійні сили гайдамацького руху. Дати характеристику процесу ліквідації гетьманщини та його складовим. Вивчити історію Південної України та процес приєднання цих територій до Російської імперії XVIII -у XIX ст. Дослідити процес утворення таких міст як Одеса, Херсон , Миколаїв, Вознесенськ та ін.</i></p> <p><i>Розкрити основні культурно-освітні процеси та їх вплив на розвиток української культури.</i></p>

	<p>Російсько-турецькі війни (1768-1774 рр., 1787-1791 рр.) та приєднання Південної України до Російської імперії. Заселення та економічне освоєння краю. Роль козацтва в освоєнні краю. Типи колонізації: поміщицька, селянська та міська. Заснування Одеси. Економічний, соціальний, культурний та суспільно-політичний розвиток Одеси у XIX ст. Й. де Рибас, Е. Ришельє, М. Воронцов. Адміністративно-територіальний устрій Півдня України. Становлення та розвиток національних рухів.</p>	
<p>2</p>	<p>5. Україна у XIX ст. – на початку XX ст. [2(213-320); 7(273-358); 9 (261-453); 10(150-186)]</p> <p>Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської імперії. Реформи 1860—1870-х років в Російській імперії. Наддніпрянська Україна як об'єкт міжнародної політики.</p> <p>Адміністративно-територіальний поділ півдавстрійської України. Реформи «освіченого абсолютизму». Аграрне законодавство Марії Терезії та Йосифа II. Організація державної влади. Конституційні реформи 1860-х років.</p> <p>Вплив Французької революції на ідейний клімат Центрально-Східної Європи. Принцип суверенітету нації. Наступність козацького (малоросійського) патріотизму. Харківські романтики. «Ідеологічна» функція літературної творчості Івана Котляревського і Тараса Шевченка. Ідея слов'янської взаємності та «український месіанізм». «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство. Роль Церкви у формуванні основ новочасного українського суспільства.</p> <p>Інтелектуальне співтовариство як засіб розвитку українського руху в Російській імперії. Громади 1860-х років. Хлопомани. Стара Київська громада. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства. Братство тарасівців. Утворення Революційної української партії. Народництво («народолюбство») як світоглядна основа українського руху в Російській імперії. «Культурницька» і «політична» течії в українському русі. Ідея національної єдності українців. Реакція російської громадськості й імперської влади на розвиток українського руху (Валуєвський циркуляр, Емський указ).</p>	<p><i>Визначити основні складові процесу економічного розвитку українських земель та впливу демократичних ідей на розвиток суспільних рухів в російській імперії також дослідити процес еволюції українського національного руху та особливості його національного відродження.</i></p> <p><i>Дати характеристику процесів національно-культурного розвитку в українських землях в межах імперій (Російської та Австрійської). Розглянути вплив європейських процесів модернізації освіти та науки і їх впливу на культуру українців в межах іноземного панування. Проаналізувати причини краху Російської імперії та процесу формування українських державних установ. Розкрити основні складові процесу українського національного відродження 1917 – 1921 рр. Прослідкувати розвиток української державної ідеї в процесі національного відродження. Розкрити основні складові українського національного руху та причини поразки національно-державницьких сил в 1917-1921 рр.</i></p>

Формування інституційної інфраструктури українського руху в Австрійській (Австро-Угорській) монархії. Головна Руска Рада. Народовці, громади. Товариство «Просвіта». Наукове товариство імені Шевченка. Українське представництво («Руський клуб») у Галицькому крайовому сеймі. Редакційні гуртки «Слова» та «Діла». Утворення українських політичних партій у Галичині: Русько-українська радикальна партія, Українська національно-демократична партія, Українська соціал-демократична партія. Національно-політичні орієнтації українського суспільства в Галичині, на Буковині й Закарпатті.

Політизація українського руху на Наддніпрянській Україні. Українська політична думка: між федеративним і самостійним. Вплив революції 1905—1907 років на український рух. Українська громада в Державній Думі. Українська інтелігенція та селянство: проблеми взаємодії. Розгортання масового українського національного руху в Галичині. Утвердження в Галичині ідеї національної єдності та державного суверенітету України (Поняття «українського П'ємонту»). Українсько-польський конфлікт. Боротьба за український університет у Львові та реформу виборчого права. Еміграція. Україна в геополітичному просторі початку ХХ ст. і проблема відновлення державності та соборності нації. Концепція українського націоналізму та модель української держави у візії М. Міхновського. Відновлення Української держави в програмних документах українських партій початку ХХ ст.

Національна традиція у свідомості українців на початку ХХ ст. Перша світова війна і її вплив на милітаризацію українського суспільно-політичної думки та суспільства.

Центральна Рада й вихід України на міжнародну арену. М. Грушевський і формування зовнішньополітичної стратегії України. Україна у геополітичних планах воюючих держав на завершальному етапі Першої світової війни. Дилема зовнішньополітичних орієнтирів України доби визвольних змагань: Схід – Захід, спроби її розв'язання, наслідки, уроки.

2

6. Україна у 20 – 80-ті рр. ХХ ст. [2 (372-565); 7(376-49); 9 (453-545); 10(218-311)]

Проаналізувати основні зміни в

	<p>Радянська Україна (УРСР) – проект нейтралізації українського національного руху; (відступи в культурі та економіці на тлі встановлення однопартійності у 20-х роках, українська інтелігенція у жорнах репресій 30-х років ХХ ст., голодомори, як спосіб нейтралізації українського селянства). Напрямки української суспільно-політичної думки: інтегральний націоналізм, в контексті тоталітарних та праворадикальних рухів 20-х – 30-х років ХХ ст., націонал-комунізм, монархізм. Західна Україна в міжвоєнний період. Особливості політичного життя. Утворення ОУН. Україна в Другій світовій війні. Нацистський окупаційний режим. Українські політичні організації та рухи в роки Другої світової війни. Формування нових кордонів України. Радянізація західноукраїнських земель, Буковини та Закарпаття: методи проведення та наслідки. Зміни соціальної структури українського суспільства у повоєнний період, специфіка економічного та культурного розвитку в УРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини. Ментальні особливості повоєнного суспільства, «здобутки» державної політики у витворенні єдиної спільноти «радянський народ». Моральні та духовні втрати як наслідок атеїзації суспільства; буденне життя пересічного українця. Еволюція українського національного руху у повоєнний період: від збройного опору до культурницького руху «шістдесятників» та політичної опозиції. Інституційні форми дисидентського руху, еволюція поглядів українських дисидентів, пошуки нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість. Національно-визвольні рухи у європейських державах «соціалістичного табору» на посилення відцентрових настроїв в українському суспільстві. Українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи у другій половині 1980-х рр. Кристалізація державницького напрямку в діяльності політичних партій та організацій та його рецепція громадськістю України.</p>	<p><i>радянській Україні цього періоду (коренізація, українізація, індустріалізація, колективізація, створення тоталітарного режиму, лібералізація, перебудова) та їх вплив на український народ.</i></p> <p><i>Простежити розвиток культури в процесі українізації та надати характеристику «розстріляному відродженню»</i></p> <p><i>Дослідити основні події Другої світової війни і місце українців в цьому процесі. Розкрити складні процеси бойових дій, окупації та партизанського руху в українських землях. Простежити участь ОУН-УПА в захисті України. Розглянути національно-політичний розвиток у Західній Україні та його внесок в українську незалежність. Розкрити роль українського національного, дисидентського та правозахисного руху на лібералізацію суспільства.</i></p>
2	<p>7. Українське державотворення в умовах незалежності [2(566-647); 7(449-475); 10(312-354)]</p> <p>Проголошення незалежності та розбудова суверенної держави. Особливості посттоталітарного суспільства та його вплив</p>	<p><i>Проаналізувати процес творення української незалежної держави, її місце у світі, а також розкрити основні тенденції українського соціально-економічного, культурного та</i></p>

	<p>на державотворчі процеси в Україні. Становлення і розвиток багатопартійної політичної системи в Україні.</p> <p>Формування основних засад організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Прийняття Конституції України.</p> <p>Конституційна реформа. Соціальна структура населення сучасної України, особливості економічного розвитку. «Перехідна економіка». Об'єктивні й суб'єктивні чинники виникнення економічної кризи. Аграрне питання. Україна у сучасному світі і проблема вибору геополітичних орієнтирів.</p>	<p><i>політичного розвитку.</i></p>
--	---	-------------------------------------